2.4.1. GÖRÜŞ VE ARGÜMANI SORGULAMA

Bir fikrin gücünü; bu fikrin dayandığı önerme ve iddiaların geçerliliği, doğruluğu, argümantasyonun sağlamlığı ve ikna ediciliği belirler. Bir fikrin sağlamlığını belirlemek için izlenmesi gereken bazı yollar vardır. Bunlar genel bir akış olarak şöyle sıralanabilir:

Düşünce, fikir ve eleştiriler; hem içerik hem de akıl yürütme açısından sağlam bilgi ve görülere, doğru öncüllere ve geçerli akıl yürütme biçimlerine dayanmak durumundadır. Bunların farkında olunması aynı zamanda bilinç düzeyiyle düşünme beceri ve yeterliliğini de göstermektedir.

Bir metni anlamak, onun çözümlenmesiyle mümkündür. Metin çözümlemede dilsel ve mantıksal ögelerin nasıl kullanıldığını bilmek önem taşır. Bir metnin doğru çözümlenebilmesi için aşağıda sıralanmış olan maddelere dikkat etmek gerekir.

1. Metinde geçen temel görüşler nelerdir?
2. Metinde öne sürülen ve temel görüşü destekleyen önermeler hangileridir?
3. Metinde her bir görüş veya önerme için
   a) Hangi kavramlara başvurulmuştur?
   b) Bu kavramlara hangi anlamlar yüklenmiştir?
   c) Bilgi ve dil hataları içermekte midir?
4. Metinde yer alan çıkarımlar akıl ve mantık ilkelerine uygun mudur?
   a) Metinde yapılan çıkarımlar hangileridir?
   b) Bu çıkarımlarda hangi akıl yürütme türleri kullanılmıştır?
   c) Argümanlar, sağlam ve ikna edici olarak kurgulanmış mıdır?
5. Bir görüşle ilgili olarak birden fazla argümana başvurulmuşsa bu argümanların temellendirmesi tutarlı, sağlam ve ikna edici midir?

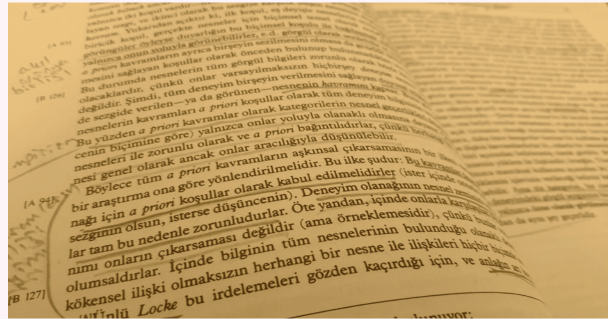
Uygulama

Aşağıdaki metni okuyup metinden hareketle verilen soruları cevaplayınız.

KİTAPTAKİ ALTI ÇİZİLİ CÜMLELER

Altı çizili cümlelerin olduğu kitaplar görmüşsünüzdür. Okuyucu kitaba dâhil olmuştur. Bazıları sadece koyu renkli kalemlerle bunu yaparken bazıları da rengârenk kalemler kullanır. Kimisi notlar alır kitap sayfalarına; kimisi paranteze alır cümleleri, işaretler koyar. Belki siz de yapıyorsunuzdur.

Cümlelerin altını çizmek, genellikle kitaptan notlar çıkarmak veya sonra kitaba dönüldüğünde önemli görülen yerleri hemen bulabilmek için yapılır (Görsel 2.4). Kitapta sadece önemli yerler değil hemfikir ya da karşı olunan yerler de çizilir. Bununla birlikte kitaptan bir fikir veya onu destekleyen cümlelerde çelişki bulmuş olabilirsiniz. Yazar sanki sizi yazmış, tam da söylemek istediğiniz cümleleri kurmuş olabilir. Cümleler içinde bazen açık bir yol ya da dar bir patika bulmuşsunuzdur. Ya kendiniz bir yere gidersiniz ya da yazarın gitmek istediği yeri bulursunuz. İnsan sevdiği şeyleri belirginleştirir. "Bu sözü çok beğendim." de demiş olabilirsiniz. Belki de anlamını bilmediğiniz bir sözcüğü not almışsınızdır (Bazıları kitapta cümlelerin altını çizmenin havalı bir şey olduğunu bile düşünür.). Kimileri için bu tarz bir okuma, etkin okumadır. Yazar karşınızda olsa gözlerinizi kısıp hafiften başınızı sallayacak gibisinizdir. Yazar, konuşmasının önemli bir yerini size iletiyor gibidir. Kitapta cümlelerin altını çizmek işte böyle bir şeydir.

Görsel 2.4: Altı çizili cümleler

Bir kitabın cümlelerinin altını çizmek, düşünce avcılığı yapmaktır. Bir fikrin veya o fikri destekleyen argümanların peşinden gidilir. Kelimelerden yapılma yollarda yürünür. İnşa edilmiş birçok yapı vardır bu yollarda. Fikirler birçok argümanın üzerinde yükselir. Bir fikrin geçerliliği, o fikri temellendiren argümanların gücüne bağlıdır. Güçlü argümanlar sağlam fikirleri, zayıf argümanlar ise çabucak dağılabilecek fikirleri oluşturur. Argümanlar, temel fikre ulaştıran basamaklardır. Bazen bir fikre ulaşmak için çok sayıda basamağı aşmak gerekir. Felsefi fikirler çoğunlukla bu şekildedir. Birçok insan, filozofların sözü dolandırdığını zanneder. Bu şekilde düşünenler, ilk basamaklarda yönünü kaybedenlerdir.

Bir kitapta cümlelerin altını çizebilmek "Yazılanları anlıyor ve değerlendirme yapabiliyorum." demek anlamındadır. Okur, kendince en belirgin anlamı ortaya çıkarıp ana fikri bulmaya çalışır. Kitaplardaki işaretlemeler arttıkça kişinin algı ve bilgi düzeyi de artar. Bu şekilde kitaplara dâhil olduğunuzda en önemli cümleleri kaçırmanız ya da işaretlediğiniz kısımların geçiş cümleleri olması zaman içinde telafi edebileceğiniz eksikliklerdir. Okuduğunuz bir kitapta altını çizdiğiniz cümlelere ve işaretlemelere yeniden döndüğünüzde göreceğiniz şey, altı çizili cümlelerden daha fazlasıdır; her çizgi ve işarette kendinizi de bulacaksınızdır.

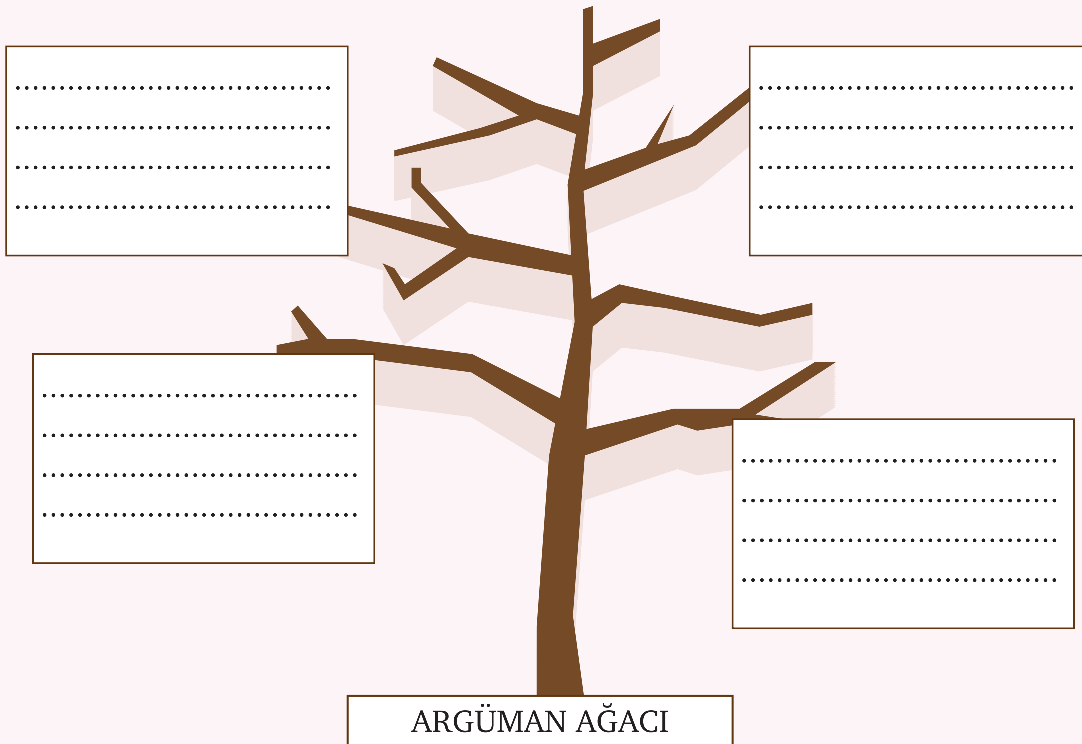
Komisyon

Sorular

1. **Metnin temel görüşünü bulunuz.**
2. **Yazarın görüşünü oluşturan argümanları bulunuz. Bulduğunuz argümanları sınıf ortamında tartışınız.**
3. **Altını çizdiğiniz cümlelerin önemli olduğunu size düşündüren nedir?**

Uygulama

Şekil 2.5'te boş bırakılan yerlere "Çevre kirliliği yüzyılın en büyük problemidir." görüşünü destekleyen size ait argümanları yazarak tartışınız.

Şekil 2.5: Argüman ağacı

Uygulama

Aşağıda Nuri Bilge Ceylan'ın "Kış Uykusu" filminin bir sahnesinde yer alan konuşma verilmiştir. Metni okuyup metinden hareketle soruları cevaplayınız.

Necla: "Kötülüğe karşı koymamak" ne demek sence?

Aydın: Kötülüğe karşı koymamak ahlak çerçevesinde kötülük diye adlandırılan olaylara kayıtsız kalmaktır.

Necla: Mesela biz kötülüğe karşı koymama düşüncesini davranışlarımızın temeli yapsaydık sonuçta nasıl bir yaşantımız olurdu acaba?

Aydın: Nasıl olacak, yeryüzünde taş üstünde taş kalmazdı.

Necla: Bana yine de kötülüklerle boğuşmamızda bir tür sahtekârlık var gibi geliyor. Birtakım şeyleri açıklamıyormuşuz, gizliyormuşuz gibi bir şeyler yani.

Aydın: Aa! Ne gibi yani!

Necla: Yani mesela kötülüğe karşı koyarken güç kullanmak yerine tam tersi bir şey yapsak. Diyelim ki şu tablonun çalınmasını istemiyorsan onu saklamak yerine hırsıza kendi elinle teslim etmen daha iyi bir şeydir belki. Nereden biliyorsun?

Aydın: Diyelim ki ben çok zengin bir adamın kızıyla sırf babası zengin diye evlenmek istiyorum. Benim bu alçakça davranışımı önlemek için kızın kendisinin bir an önce koşa koşa bana varması gerekiyor, öyle mi yani?

Necla: Ya hayır. Belki yaptığı işten bir anda utanacak, belki vicdan azabı duyup suçunu itiraf edip teslim olacak. Buna fırsat vermek gerekmez mi?

Aydın: Olur mu canım öyle saçma şey? 2-3 kişi pişman olup vicdan azabı çekebilir belki diye yüzlerce insanın ölümüne göz mü yumulsun yani. Dizilerde bile yok böyle saçmalıklar. Gözünü seveyim Necla!

Necla: Valla sen nasıl düşünürsen düşün. Benim için sorun çözülmüştür. Kişisel olarak bana yöneltilmiş bir kötülüğe karşı koymak için hiçbir neden göremiyorum ben. Beni öldürmek mi istiyorlar? Buyursunlar öldürsünler çünkü kendimi savunmaya kalksam böyle yaptım diye katil nasıl olsa daha iyi bir insan olacak değil.

Aydın: Peki, savunursan belki ölmeyeceksin. Bu önemli bir fark değil mi sence?

Necla: Değil, değil inan ki değil.

Nuri Bilge Ceylan, Kış Uykusu

Sorular

1. **Necla ve Aydın'ın tartışma konusu nedir?**

   ....

   ....

2. **Necla ve Aydın'ın bu konu hakkındaki görüş ve argümanları nelerdir?**

   ....

   ....

3. **Bu parçada geçen felsefi kavramlar hangileridir?**

   ....

   ....

4. **Necla ve Aydın'ın argümanlarının ikna ediciliğini tartışınız.**

Uygulama

Gazete, dergi, televizyon haberleri, tartışma programları veya filmlerden herhangi birini ele alarak bunların konusunu, ana fikrini ve argümanlarını aşağıdaki Tablo 2.2'de ilgili yerlere yazınız. Argümanların ikna edici yönlerini sınıf ortamında paylaşınız.

Tablo 2.2: Araştırma ve İnceleme Konusunun Künyesi

ARAŞTIRMA VE İNCELEME KONUSUNUN KÜNYESİ						
1	Başlığı					
2	Kaynağı	Gazete	Dergi	Televizyon Haberleri	Tartışma Programı	Film
3	Yayın Yeri ve Tarihi					

TEMEL GÖRÜŞ VE ÖZET

İÇİNDE GEÇEN FELSEFİ KAVRAMLAR

İÇİNDE GEÇEN FELSEFİ GÖRÜŞ

FELSEFİ GÖRÜŞÜ TEMELLENDİREN ARGÜMANLAR	
1	
2	